

Jaunų žmonių – gražinimas į visuomenę

DARBINĖS REKOMENDACIJOS

Partly financed by ERDF

ISBN-10 91-976148-8-2
ISBN-13 978-91-976148-8-7

Šios darbinės rekomendacijos – vienas iš trijų leidinių, kuriuose aprašomi URBACT tinklo „Jauni žmonės – grąžinimas į visuomenę (angl. „Young people - from exclusion to inclusion“) darbo rezultatai. Išsamesnis tinklo darbų aprašymas ir daugiau informa-

cijos apie tinklo veiklą pateikiama tyrimų ataskaitoje, kurioje yra nagrinėta gerosios praktikos išsami informacija apie kiekvieną pavyzdį naudojant tą patį trafaretą. Visus tris leidinius galite rasti URBACT tinklalapyje.

[puslapis 4 Tinklas pagal URBACT programą](#) • [puslapis 6 Įgaliojimai](#) • [puslapis 7 Praktikos ir mokslo specialistų bendradarbiavimas](#) • [puslapis 8 Socialinių ryšių stiprinimas](#) • [puslapis 9 Žinių peržiūra](#) • [puslapis 10 Struktūriniai pokyčiai mokyklose](#) • [puslapis 11 Į potencialą orientuoti jauni žmonės](#) • [puslapis 12 Bendradarbiavimas su vietos bendruomenėmis](#) • [Puslapis 13 Socialinė atskirtis](#) • [puslapis 14 Požiūrio į žinias peržiūra](#) • [puslapis 15 Socialinis įtraukimas](#) • [puslapis 16 Kontrolinių klausimų sąrašas](#) • [puslapis 17 Strategija tvariems pokyčiams](#) • [puslapis 19 Kontaktinė informacija](#)

Tinklas pagal URBACT programą

URBACT programa (2002-2006) – visuomeninės iniciatyvos URBAN dalis, kurios tikslas – plėtoti novatoriškas strategijas tam, kad būtų įmanoma regeneruoti miestus ir degraduojančias miesto zonas. Šioje iniciatyvoje dalyvavo 210 miestų, kurie prie jos prisidėjo įgyvendindami arba Urban bandomuosius projektus (angl. „Urban Pilot Projects 1989-94“), arba URBAN I(1994-99) ar URBAN II (2000-06) projektus. Pagrindinis URBACT programos siekis – susisteminti visą sukauptą patirtį bei patirtį, kuri buvo sukaupta kituose miestuose naujosiose ES valstybėse narėse plėtojant kitas informacijos ir patirties apsikeitimo formas, transnacionalinius tinklus ir darbo grupes.

„Jauni žmonės – gražinimas į visuomenę“ buvo vienas iš keleto URBACT programos tematinų tinklų. Šiam tinklui vadovavo Malmö miestas (Švedija), tačiau jam priklausė ir kiti miestai, tokie, kaip Aarhus ir Kopenhaga (Danija), Gera (Vokietija), Gijón (Ispanija), Velenje (Slovėnija), Gioteborgas (Švedija) ir Helsinkis (Suomija); kiekviename šių miestų yra koordinatorius ir vietinis tyrėjas. Be to, dalyvavo ir kiti miestai - Lomža (Lenkija), Strovolas (Kipras), Talinas (Estija) ir Ukmergė (Lietuva) kaip miestai-ekspertai.

Tinklo tikslai, strategija ir darbo rezultatai

1. Informacijos apsikeitimas apie geros praktikos rezultatus siekiant pakeisti jaunų žmonių situaciją ir įtraukti juos į visuomenę.
2. Gerosios praktikos pavyzdžių nagrinėjimas ir mokymasis iš jų.
3. Strategijos kūrimas kaip pakeisti jaunų žmonių situaciją ir įtraukti jaunus žmones į visuomenę.

Siekdami pirmojo tikslo visi partneriai buvo atsakingi už tam tikrų pavyzdžių parinkimą ir vietinių ataskaitų pateikimą. Gerosios praktikos pavyzdžių nagrinėjimas buvo pagrįstas atnaujintomis žiniomis ir penkiais sėkmės kriterijais, kurie buvo sukurti tinklo veiklos metu. Šie penki sėkmės kriterijai priskiriami strategijos pagrindui.

2004

Vasaris: Pirminis susirinkimas Malmö mieste, kurio pagrindinis tikslas – paruošti apklausą pagal rekomendacijas, kurias suformulavo URBACT vadovybė Paryžiuje.

Kovas-rugpjūtis: Pirmasis darbų etapas: rinkimas gerosios praktikos pavyzdžių ir vietinių ataskaitų rašymas vadovaujantis paruoštu klausimu - 19 ataskaitų.

Rugsėjis: Tarptautinė konferencija Aarhus, kurioje nagrinėjamos pateiktos ataskaitos.

Spalis-gruodis: Darbas ruošiant pirmąją galutinės ataskaitos redakciją pagal vietines ataskaitas ir tarptautinės konferencijos rezultatus, nagrinėtas

2005

Sausis: Tarptautinė konferencija Gera mieste, kurioje buvo diskutuojama pirmosios galutinės ataskaitos versijos redakcija, sprendžiami klausimai dėl praktinių ataskaitų bei mokslinio tyrimo.

Vasaris-balandis: Antrasis darbų etapas – gerosios praktikos pavyzdžių rinkimas ir vietinių ataskaitų rašymas pagal parengtą klausimyną, viso – 17 ataskaitų.

Gegužė: Tarptautinė konferencija Gijón, kurioje nagrinėjamos antrojo etapo vietinės ataskaitos.

Birželis-lapkritis: Darbas ruošiant antrąją galutinės ataskaitos redakciją pagal antrojo etapo vietines ataskaitas ir tarptautinės konferencijos rezultatus.

Gruodis: Tarptautinė konferencija Helsinkyje, kurioje buvo diskutuojama antrosios galutinės ataskaitos versijos redakcija.

2006

Sausis-kovas: Mokslinio tyrimo ataskaitos ir pavyzdžių ataskaitų užbaigimas.

Balandis: Baigiamoji konferencija Malmö mieste.

Penki sėkmės kriterijai

Kiekvienas partneris buvo atsakingas už tai, kad parinktų geriausios praktikos pavyzdžius savo mieste. Tinklas dar nebuvo atliktas jokių kitų vertinimų. Vietoje to, šie pavyzdžiai buvo naudojami kaip pagrindas sėkmės kriterijams kurti. Penkių sėkmės kriterijų apibrėžimas ir nustatymas yra svarbiausias tinklo darbo rezultatas. Visi nagrinėti pavyzdžiai pasitvirtino kaip geri pagal vieną ar kelis kriterijus. Jie pateikti tam, kad mes galėtume geriau suprasti kiekvieną kriterijų.

1 Įgalinimas

Tam, kad praktinius dalykus būtų įmanoma laikyti gerais, reikia, kad jie skatintų jaunus žmones mąstyti savarankiškai, patiems priimti motyvuotus sprendimus, būti atsakingiems už save ir kovoti už savo teises. Sprendimai, kuomet jauni žmonės laikomi tyrimų objektais, yra nepriimtini. Įgaliojimai turi būti suprantami kaip pokytis iš objekto į subjektą.

Vienas geriausių įgaliojimų pavyzdžių yra AMUCK, kurį sukūrė Orientavimo centras, Kopenhagos miesto tarybos padalinys. AMUCK programa orientuota į dvikalbius 15-20 metų amžiaus vaikus, kurie yra padidintos rizikos grupėje dėl to, kad gali būti išstumti iš švietimo sistemos. Jiems padeda ir juos prižiūri vyresni 19-28 metų jaunuoliai, kurie buvo atidžiai atrinkti atsižvelgiant į jų užsienio kilmę ir jų gebėjimus pastariesiems padėti. Kiekvienas padėjėjas prižiūrėjo ir mokė po vieną vaikina. Mokiniai ir jų jaunesni mokytojai lankėsi švietimo institucijose, susitiko su mokyklų socialiniais darbuotojais ir kartu rengė mokymo planus bei jaunimo švietimo ir lavinimo kursų programas. Be to, visi šie žmonės susitikdavo neformalioje atmosferoje kavinėse, apsilankydavo jaunojo mokytojo šeimoje, diskutuodavo apie asmenines problemas, domėdavosi sporto veikla ir pan.

Gijón mieste, nevyriausybinė organizacija „Asociación Cultural Llumbre“ dirba siekdama į savo veiklą įtraukti jaunesnius vaikus. Šios organizacijos projektas siekia skatinti vaikus mokytis, gerinti jų gebėjimus patiems spręsti problemas ir būti savarankiškais. Llumbre programa skatina veiklą, susijusią su darbu mokyklose, kuriam priskiriama ne tik pagalba ruošiant namų darbus, bet ir laisvalaikio užsiėmimų organizavimas (būreliai, kelionės, stovyklos). Vienas svarbiausių veiksnių yra tas, kad ši veikla yra pagrįsta būtent jaunų žmonių interesais, jų atsidavimu ir dalyvavimu. Nors Gijón miesto taryba šią asociaciją remia finansiškai, daug darbo atliekama savanoriškais pagrindais.

Praktikos specialistų ir tyrėjų bendradarbiavimas

URBACT programa suteikė galimybę naujam praktinių sričių specialistų ir mokslininkų bendradarbiavimui. Moksliniai tyrėjai, kaip dalį tinklo proceso užduoties, turėjo ne tik iškelti problemas, bet ir pasiūlyti alternatyvas. Remiantis tarpusavyje sutartomis taisyklėmis, praktikams ir tyrėjams buvo suteiktos galimybės susitikti, diskutuoti, išklausti vienas kitą, lygiomis teisėmis pasidalinti savo patirtimi. Taip pat, buvo sukurtas specialus metodas, pagal kurį visi galėjo

dalyvauti ir keistis savo požiūriais. Ypač svarbu paminėti tai, kad partneriai turėjo galimybę komentuoti įvairias galutinės ataskaitos redakcijas, kuri tinklo veiklos pabaigoje buvo padalinta į mokslinę ataskaitą ir šias praktines gaires. Būtent šio tinklo partneriai įvertino, kad glaudus praktikų ir mokslininkų bendradarbiavimas, buvo vienas pagrindinių sėkmės kriterijų, žymiai pagerino darbo kokybę. URBACT programa papildomai finansavo mokslininkų ir specialistų bendradarbiavimą.

2 Socialinių ryšių stiprinimas

Mokymasis kuria socialinius santykius ir nuo jų priklauso. Dėl šios priežasties, būtina stiprinti socialinius santykius tam, kad būtų galima skatinti ir plėtoti mokymąsi ir socialinį jaunų žmonių įtraukimą. Tai reiškia pasitikėjimo ir tikėjimo kitais gerinimą bei komunikacijos gerinimą tarp mokytojų ir jaunų žmonių.

Malmö mieste „Nightingale“ projektas stiprina santykius tarp Malmö universiteto studentų ir 8-12 metų amžiaus mokyklos mokinių, kuriuos būtų galima charakterizuoti kaip patkirtus nuo visuomenės. Šiam projektui vadovauja ir jį įgyvendina Malmö universitetas bendradarbiaudamas su Malmö miesto taryba. Jau beveik metai, kada vieną popietę per savaitę susitinka studentai ir mokiniai. Daugeliu atveju tokie sutvirtinti santykiai padeda mokytis ir augti. Mokiniai sužino apie tai, kad egzistuoja universitetai ir apie jų galimybes. Kaip pasakė vienas iš vaikų – „Aš taip pat studijuosiu Malmö universitete kai užaugsiu, taip, kaip mano vadovas“. Atitinkamai, studentas taip pat turi galimybę pamatyti ir suprasti daug naujų dalykų apie tai, ką reiškia augti socialinės atskirties sąlygose.

Nevyriausybė organizacija, kuri vadinasi „Brewery“, Malmö mieste pradėjo įgyvendinti švietimo programą buvusioje alaus darykloje, kuri dabar yra vienas didžiausių riedlenčių parkų uždaroje patalpoje Europoje. Buvusi alaus darykla buvo uždaryta dar dešimtajame dešimtmetyje, tačiau ją po kelių metų rekonstravo keli riedlentinkai kartu su jaunimo organizacijomis „Young Eagles“ ir YMCA, kurios 1997 metų rudenį susivienijo į asociaciją „Brewery“. Riedlenčių parkas buvo atidarytas 1998 metais. Po dviejų metų „Brewery“ pradėjo taip vadinamą „IV-programą“ jauniems žmonėms, nebaigusiems privalomojo mokymo programų. Vien pats organizacijos pavadinimas „Brewery“ (alus darykla) suteikė galimybę naujam požiūriui į jaunimo kultūrą ir asociacinio gyvenimo laisvę. Aktyvieji asociacijos nariai taip pat gali pasitarnauti kaip geri pavyzdžiai.

Žinių peržiūra

Tinklas susitarė dėl požiūrio į žinias. Tai tapo svarbiu momentu siekiant pastatyti tiltą tarp teorinių ir praktinių žinių prarajos, suteikė galimybę daryti palyginimus ir suprasti, kaip jauni žmonės išstumti iš visuomenės.

Žinios, dėl kurių buvo susitarta ir kurias atstovauja tinklas, turi keturias charakteristikas:

1. Žinias sudaro kontekstai ir dėl to jos skiriasi nuo informacijos.
2. Būtina sukurti žinių kontekstą.
3. Žinių sukūrimas vyksta socialiniame kontekste.
4. Žinios gali egzistuoti ir būti išreiškiamos įvairiomis formomis, pavyzdžiui, praktinėmis ir teorinėmis ir kuri nors forma nėra geresnė už kitą.

3 Struktūriniai pokyčiai mokyklose

Projektai, keičiantys jaunų žmonių situaciją ir padedantys jiems grįžti į visuomenę vyko lyg savaime ir mokyklų struktūrų tai neįtakoję. Tačiau mokyklų struktūros yra problemos dalis ir jos taip pat turi keistis. Keičiant mokyklų struktūrą reikia įvertinti socialinės atskirties veiksniai tam, kad mokiniai neprarastų pasitikėjimo savimi ir galimybės rinktis. Be to, struktūriniai pokyčiai mokyklose turi būti atlikti ir tam, kad mokyklos galėtų panaudoti jaunų žmonių potencialą.

Helsinkyje vykdomas projektas „Voice of the Young“ (Jaunųjų balsas), kurio tikslas - gerinti demokratiją mokyklose. Projektas prasidėjo dėl to, kad jauni žmonės neturi pakankamai galimybių pakeisti ar įtakoti savo gyvenimą mokykloje. Galimybės keisti savo gyvenimą neturėjimas dažnai tampa socialinės atskirties priežastimi.

Dėl šios priežasties, pagrindinis projekto tikslas buvo skatinti ir padrašinti jaunus žmones priimant sprendimus. Remiantis Jungtinių Tautų Vaikų teisių konvencija, pagrindinė idėja buvo ta, kad mokyklos ir jaunimo centrai turi praktikuoti demokratiją tam, kad žmonės jos galėtų išmokti. Projekto esmė – įtraukti mokinius į šią veiklą klasių lygmeniu. Buvo naudojamas problemų sprendimo metodas „Future Workshops“. Jo metu škeltos idėjos ir pasiūlymai toliau įgyvendinami išrinktų mokinių, o, sprendimai dėl finansavimo priimami susitikime su miesto meru. 2005 metais projekte dalyvavo 140 mokyklų ir apie 40 000 7-18 metų amžiaus mokinių.

Dalyvaujant „Öresundsgymnasiet“ (aukštesnioji vidurinė mokykla) Malmö mieste, buvo sukurtas socialinės naujas integracijos koordinatorių vaidmuo. Pagrindinis tikslas – padaryti taip, kad jauni žmonės jaustųsi vertinamais ir jaustųsi laisvai nepriklausomai nuo jų socialinės padėties ir kitų veiksnių. Buvo įdarbinti du tokie integracijos koordinatoriai, kurių abu buvo socialiniai pedagogai su daugiakultūrine orientacija, turintys Malmö universiteto magistro laipsnių IMER (angl. „International Migration and Ethnic Relations“ – tarptautinė migracija ir etniniai santykiai). Be to, jų užsienietiška kilmė jiems suteikia galimybę geresniam kitų tautybių jaunuolių supratimui. Integracijos koordinatoriai plėtoja individualius kontaktus su mokiniais ir jų tėvais, sudaro darbo grupes ir skaito paskaitas mokyklos darbuotojams. Be to, jie atlieka stebėjimus ir teikia siūlymus tolesniems pokyčiams, susijusiems su socialiai atskirtų mokinių įtraukimu, siekiant, kad tokie mokiniai jaustųsi pilnaverčiais ir kaip namuose. Vienas tokių pokyčių vadinamas studijų kontraktu, t.y. kada mokinys ir mokytojas susitaria tarpusavyje ką abi pusės turi padaryti tam, kad būtų pagerinti studijų rezultatai.

Taip pat, Malmö mieste, įgyvendinamos iniciatyvos, suteikiančios galimybę imigrantų vaikams mokytis savo gimtosios kalbos. Buvo įdarbinti mokytojai, kurie mokė vaikus jų gimtosios kalbos tuo padėdami spręsti dvikalbystės problemą. Mokinių švedų kalbos ir kitų dalykų žinios gali būti geriau perteikiamos juos mokant gimtąja kalba. Tokiu būdu šis vaikams suteikiama galimybė išreikšti save ir savo visą asmenybę. Tai stiprina jų pasitikėjimą savimi ir savęs vertinimą, suteikia vaikams daugiau saugos jausmo.

To rezultatas - padidėjęs tikėjimas ateitimi, platesnis mąstymas ir padidėjęs noras siekti sau užsibrėžtų tikslų. Projektas iš pradžių prasidėjo kaip seminaras, tačiau jis ilgainiui tapo nuolatine į mokyklą integruota veikla. Taigi, struktūriniai pokyčiai įvyko mokykloje.

Į potencialą orientuoti jauni žmonės

Tinklas sutiko siekti į potencialą orientuotų jaunų žmonių požiūrio. Priešingai, nei į problemą orientuotas požiūris, į potencialą orientuotas požiūris remiasi prielaida, kad jauni žmonės gali veikti, užimti tam tikrą poziciją ir turėti įtaką. Čia problema nėra patys jauni žmonės, problema slypi pačios visuomenės ir bendruomenės negebėjime atkreipti

Į potencialą orientuoti jauni žmonės dėmesio į jaunų žmonių potencialą. Socialinė jaunų žmonių atskirtis dažnai priklauso nuo jų negalėjimo kažką daryti, tam tikrų barjerų. Dėl šios priežasties, problemų sprendimai priklauso nuo to, kaip jauni žmonės sugebės panaudoti savo potencialą.

4 Bendradarbiavimas su vietos visuomene

Be pokyčių mokykloje taip pat būtini pokyčiai vietos bendruomenėse. Pavyzdžiui, darbo rinkos sukuria tam tikrų barjerų jauniems žmonėms ir dėl to sukelia socialinę atskirtį. Įvairūs barjerai tampa lyg siena, kuri sąlygoja socialinę atskirtį vietoje grįžimo į visuomenę ir tai dažniausiai vyksta didžiuosiuose miestuose, ypač - mokyklose. Dėl šios priežasties būtinas bendradarbiavimas tarp mokyklų ir vietos bendruomenių ir šis bendradarbiavimas įvardijamas kaip ketvirtasis kriterijus. Taip pat turi būti aišku, kad toks bendradarbiavimas apima daug platesnį bendradarbiavimo lygį – ne tik atskiros mokyklos santykį su jos socialiniu kontekstu. Čia reikia paminėti būtinybę, kad būtų sugriauti visi socialinę atskirtį sąlygojantys barjerai.

Šį bendradarbiavimą pradėjo Aarhus miesto Frydenlund mokykla ir vietinių iniciatyvų grupės, orientuotos į darbą su tėvais. Pagrindinis šio bendradarbiavimo tikslas – sukurti geresnį tarpusavio supratimą, padaryti taip, kad visuomenė atkreiptų daugiau dėmesio į dvikalbių šeimų tėvus, įtrauktų juos į demokratinius procesus, užtikrintų dvikalbių tėvų įtaką visuomenei, dėtų ypatingas pastangas dvikalbių tėvų poreikių tenkinimui ir padėtų jiems integruotis į vietines bendruomenes. Visiems tėvams suteikta galimybė teikti savo kandidatūras Integracijos tarybai ir visuotiniuose susirinkimuose būti išrinktais nariais. Integracijos taryba neturi jokios formaliosios sprendimų galios dėl mokyklų klausimų, tačiau ši taryba teikia įvairius siūlymus, stebi ir aktyviai prisideda prie Frydenlund mokyklos plėtros.

Nytorp mokykloje Goteborg mieste tėvai įsteigė mokyklos tarybą, kurios pirmininku tapo vienas iš tėvų. Mokyklos taryba renkasi kartą per mėnesį, susirinkimuose dalyvauja ir mokinių atstovai. Šiuose susirinkimuose sprendžiami įvairūs klausimai, tačiau ši taryba į mokymo klausimus nesikiša. Mokyklos direktorius tebėra atsakingas už mokyklos biudžetą ir personalo klausimus. Vieni svarbiausių šiuose susirinkimuose iškeltų uždavinių – organizuoti didesnės aprėpties susirinkimus ir susitikimus, į kuriuos būtų atskirai įtrauktos didesnės kalbinės grupės, pagerinti švietimą gimtąja kalba, stiprinti mokinių įtaką ir mažinti atskirtų mokinių skaičių.

Gera mieste projektas „Joint Social Streetwork“ (Bendras socialinis darbas gatvėse) parodė kaip mokyklos gali būti atviros jauniems žmonėms laisvalaikio tam, kad jie rastų vietą jose, o ne gatvėse. Siūloma veikla prasidėjo bendrąja laisvalaikio veikla (sportas, kūrybiniai užsiėmimai) ir baigėsi individualiu socialiniu darbu. Projektas sukūrė partnerystę tarp Gera miesto Jaunimo departamento, asociacijos „Streetwork Gera“ ir Ostschule mokyklos.

Gijón mieste mokyklos ir kitos visuomeninės įstaigos buvo atviros vakarinei veiklai savaitgaliais, kurią organizavo nepriklausoma asociacija „Abierto Hasta el Amanecer“.

Nuo jos pradžios 1997 metais, Abierto išplėtojo įspūdingą alternatyvų įvairovę. Per vieną vakarą buvo siūloma net 50 veiklos sričių mieste. Be sporto renginių buvo siūloma ir tokia veikla, kaip šokiai, muzika, siuvinėjimas, teatras, kalvystė, dizainas, spausdinimas ir kt. Miesto tarybos finansinė parama suteikė galimybę įdarbinti net 25 jaunas žmones. Tokiu būdu Abierto sukūrė naują darbo rinką jauniems žmonėms nepaisant to, kad šiai veiklai reikėjo ir savanoriško darbo. 2003 metais vakarinės veiklos renginiuose buvo registruota net 101 835 dalyvių, kurių amžius nuo 13 iki 35 metų.

Socialinė atskirtis

Socialinė atskirtis galėtų būti apibūdinama kaip išteklių neturėjimas (skurdas) ir nedalyvavimas esminiuose visuomenės procesuose (nedarbas). Ši apibrėžtis yra susijusi su trimis principais:

- Į socialinę atskirtį reikia žiūrėti iš daugiadimensinės perspektyvos, įskaitant ir pajamas, darbą, šeimą, etniškumą, būstą, kultūrą ir galią.
- Socialinė atskirtis turi būti susieta su grąžinimu į visuomenę;

tai reiškia, kad mums reikia žinoti apie visuomenės struktūras, sistemas ir kultūras tam, kad galėtume suprasti socialinės atskirties priežastis.

- Socialinė atskirtis turi potencialus. Tam, kad būtų pasiekta tvarių pokyčių, politikoje būtina akcentuoti ir panaudoti tokius potencialus.

5

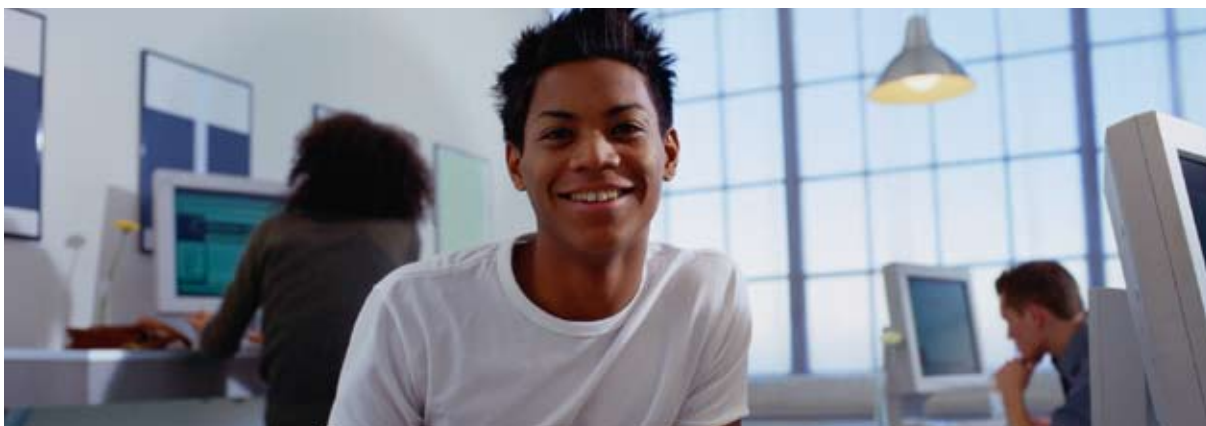
Požiūrio į žinias peržiūra

Kalbant bendrąja prasme, švietimo sistemų Europoje tikslai buvo atnaujinti tam, kad šios sistemos galėtų kurti žiniomis pagrįstą ekonomiką. Pagal šį požiūrį žinios suvokiamos kaip neiginčijamas dalykas ir jos prilyginamos pasyviai nustatytų faktų ir „patikrintų žinių“ įsisavinimui. Tokias metodikas reikia pakeisti naujomis, pagrindinį dėmesį skiriant aktyviam ir kūrybingam žinių santykiui, suteikiant jauniems žmonėms galimybę išmokyti spręsti problemas, kritikuoti ir turėti savo tvirtą poziciją. Neformaliųjų žinių pripažinimas yra dar vienas svarbus faktorius tokiame atsinaujinime. Tačiau tai sunku įgyvendinti. Čia aprašomi yra praktiškai kurie paaikškina ką reiškia žinios ir kaip jos galėtų būti įgyvendinamos praktikoje.

Göteborg mieste įgyvendintas TISUS projektas. TISUS trumpinys šifruojamas kaip „Test In Swedish University Studies“ (Testavimo studijos Švedijos universitetuose). Šios studijos orientuotos į užsienio kilmės studentus, kurie baigė studijas vidurinės mokyklos klasėse ir kurie buvo įvertinti savo gimtosiose šalyse. Dėl to, kad jų vertinimai nepripažįstami Švedijoje, jiems privalu pradėti mokytis švedų kalbos kaip antrosios kalbos kelerius metus ir iš naujo išėiti paskutinių klasių vidurinės mokyklos kursą. TISUS tikslas – sutrumpinti šios ilgos mokymosi kelionės trukmę ir paruošti studentus universitetui pasiūlant jiems specialiai pritaiktą kursą švedų kalba.

Projektas „Success Alternatives at the International School Gårdsten in Göteborg“ („Sėkmės alternatyvos tarptautinėje Göteborg Gårdsten mokykloje) parodė atnaujintų žinių potencialus. Mokiniai dalyvavo apibrėždami savo žinias patys. Po pirmųjų idėjų telkimo, mokiniai ir mokytojai kartu apibrėžė daugiakultūrinės kompetencijos ir gebėjimo bendradarbiauti, atsakomybės prisiėmimo sąvokas. Pagal šiuos apibrėžimus buvo išplėtoti būdai kompetencijoms įvertinti. Darbas projekte taip pat atskleidė tam tikrus klasifikavimo tipus ir jų ribas. Tam, kad būtų įmanoma funkcionuoti visuomenėje, klasifikuotos nuomonės nepakanka. Mokiniai taip pat turi įgyti kitų kompetencijų.

Velenje mieste programa, kuri vadinasi „Youth Day Care Centre“ (Jaunimo dienos priežiūros centras), prasidėjo 2001 metais. Jis siūlo paslaugas jauniems 15-25 metų amžiaus žmonėms, kuriems reikia papildomos pagalbos ir. Profesionalai ir savanoriai dirba kartu siekdami plėtoti socialinius įgūdžius, aktyvų dalyvavimą ir jaunų žmonių įtraukimą į visuomenę. Jauniems žmonėms suteikiama galimybė pasikalbėti su suaugusiuoju, gauti pagalbą darant namų darbus ar tiesiog išbandyti panaudoti savo pomėgius. Svarbiausia – centras siekia kapitalizuoti neformalias žinias, kurias jauni žmonės įgijo iš muzikos, videofilmų ir kompiuterių. Subkultūros, tokios, kaip riedutininkai ar breiko šokėjai yra suvokiamos kaip mechanizmai, kurie skatina jaunų žmonių įtraukimą į visuomenę. Toks pripažinimas taip pat padeda jauniems žmonėms įgyti daugiau pasitikėjimo savimi.

Socialinis įtraukimas

Dėl atsiradusių barjerų, visuomenės tapo susiskaidžiusios ir atsirado toks reiškinys, kaip socialinė atskirtis. Tokių barjerų pavyzdžiai – padidėję reikalavimai darbo rinkose, tam tikri diskriminaciniai mechanizmai, įvairios procedūros ir kitos priemonės, kurios sukuria socialinius barjerus.

Šie barjerai padalina miestus į atskiras dalis ir visuomenės nariai netampa lyg atskirti vieni nuo kitų. Dėl šios priežasties miestų pozicijos ir veiksmai yra labai svarbūs ne tik atskiriems miestams individualiai, tačiau ir ateities visuomenei bei pačiai Europai.

Kontrolinis sąrašas

Dokumentuodamas gerus pavyzdžius, tinklas sukūrė struktūrizuotą klausimyną. Kiekvienoje iš sričių yra klausimų, kurie tapo ypač svarbiais. Šie klausimai ir atsakymai į juos tinklas, gali būti naudojami kaip gairės tolesnių iniciatyvų svarstymui, ypač atsižvelgiant į:

1. Kokia problema? Problemų nereikia priimti kaip galutinių ir neišsprendžiamų, tačiau jas reikia labai atidžiai apibrėžti, pageidautina - bendradarbiaujant su tais, kuriems tos problemos aktualiausias. Problemų įvardinimas yra esminės svarbos, nes būtent nuo to priklauso kokie sprendimai bus priimami projektuose. Problemų apibrėžimas turi būti suvokiama kaip tęstinis procesas, kuris palaipsniui tampa sprendimo dalimi.
2. Ką reiškia kontekstas? Kiekviena problema ir jos galimi sprendimo būdai priklauso nuo konteksto. Labai dažnai būna taip, kad problema tėra tik esamų jos priežasčių simptomas. Tokios priežastys gali apsunkinti sprendimų įgyvendinimą.
3. Kas ir kaip formuoja tikslus ir ko jais siekiama? Jauni žmonės turi turėti galimybių siekti tikslų ir užsibrėžtų uždavinių, žmonių potencialus naudoti ir kapitalizuoti su jaunų žmonių skatinimu. Be to, tikslus ir uždavinius nuolat reikia persvarstyti ir įvertinti iš naujo. Turi būti tam tikras atvirumas
4. Kokia partneryste pagrįstas projektas? Įvairių socialinių sluoksnių partnerystė, įrodo, kad toks bendradarbiavimas visuomenėje gali būti vaisingas – jokiais būdais ne vien tik vietiniu pagrindu, tačiau bendradarbiaujant mastu ir dirbant tokiame tinkle, kaip URBACT.
5. Kaip procesas formuoja potencialus ir jaunų žmonių dalyvavimą? Tam, kad būtų išvengta į problemas orientuotos pagalbos jauniems žmonėms ir tuo pačiu – dar didesnio sprendžiamų problemų apsunkinimo, būtina jaunų žmonių potencialus naudoti ir įvairiais būdais.
6. Ar įgyvendinant projektą pavyko pasiekti struktūrinių pokyčių? Vietoje to, kad jauni žmonės būtų spaudžiami keistis, labai svarbu yra įgyvendinti tam tikrus struktūrinius pokyčius, ypač susijusius su jaunų žmonių skatinimu.

Strategija tvariems pokyčiams

Tinklas susitarė dėl šios pokyčių strategijos keičiant jaunų žmonių situaciją ir grąžinant juos į visuomenę:

- Vykdomi projektai turi įgyvendinti bent kelis iš penkių sėkmės kriterijų.
- Keleto iš penkių sėkmės kriterijų įgyvendinimas. Naujas požiūris jaunų žmonių atžvilgiu, socialinės atskirties, socialinės priskirties ir žinių, kuriomis būtina vadovautis.
- Struktūriniai pokyčiai visuomenėje turi būti svarbiausiu tikslu reguliuojant darbo rinkas kolektyvinių susitarimų pagrindu, įgyvendinant atnaujintą požiūrį žinias švietimo sistemoje ir suderinant efektyvumą su turtu, kurį gali užtikrinti išsivysčiusios šalys.

Kontaktinė informacija

Projekto koordinatorius

Bertil Nilsson
District of Fosie
Box 310 65
S-200 49 Malmö
Švedija
Mob. tel.: +46 70 6532039
El. paštas: bertil.nilsson@malmö.se

Tematinis ekspertas

Mikael Stigendal
Mob. tel.: +46 708 655384
El. paštas: mikael.stigendal@lut.mah.se

Miestai partneriai

Gijón

Enrique Rodríguez Martín
Europos ir tarptautinių reikalų
departamento vadovas
Telefonas: +34 985 181153
El. paštas: eirodriguez@gijon.es

Beatriz Cerezo Estevez
Jaunimo departamento vadovė
Telefonas: +34 985 181004
El. paštas: bcerezo@gijon.es

Helsinkis

Merja Reijonen
Helsinkio politechnikumas
Telefonas: +358 9 3108155
El. paštas: merja.reijonen@stadia.fi

Gera miestas

Susanne Ragutt-Hinz
Stadtverwaltung Gera
Telefonas +49 365 8381197
El. paštas: Ragutt-Hinz.Susanne@gera.de

Heike Foedisch

Stadtverwaltung Gera
Telefonas/Fax: +49 365 838 2460/2407
El. paštas: foedisch.heike@gera.de

Gioteborgas

Susan Runsten
URBAN sekretoriatas, miesto tarnyba
Telefonas: +46 31 612852
El. paštas: susan.runsten@stadshuset.goteborg.se

Velenje savivaldybė

Andreja Kati.
Direktorica upgrave
Telefonas: +38 63 896 1544613
El. paštas: info@velenje.si

Aarhus

Teis Trane
Švietimo tarnyba
Telefonas: +45 89 403958
El. paštas: tt@aaks.aarhus.dk

Kopenhaga

John Vinter Knudsen
Konsultacijų centras
Telefonas +45 39 207500
El. paštas: jvk@buf.kk.dk

Miestai ekspertai iš naujų valstybių narių

Lomža

Wiesława Serwatko
Ekonomikos politika ir miesto plėtra
Telefonas: +48 86 2156796
El. paštas: wiesława.serwatko@um.lomza.pl

Strovolos savivaldybė

Athena Christodoulidou
Administracinis departamentas
Telefonas: +35 72 2470325
El. paštas: achristodoulidou@strovolos.org.cy

Talinas

Reet Nõmmoja
Talino švietimo departamentas
Telefonas: +372 64 04590
El. paštas: Reet.Nommoja@tallinnlv.ee

Ukmergės miestas

Sigita Kriaučiūnienė
Investicijų ir užsienio ryšių skyriaus vedėja
Ukmergės rajono savivaldybės administracija
Telefonas: +370 340 60345
El. paštas: s.kriauciuniene@ukmerge.lt

Tinklalapis

<http://www.urbact.org>

„Jauni žmonės – grąžinimas į visuomenę“ buvo vienas iš keleto URBACT programos teminių tinklų. Šiam tinklui vadovavo Malmö miestas (Švedija), tačiau jam priklausė ir kiti miestai, tokie, kaip Aarhus ir Kopenhaga (Danija), Gera (Vokietija), Gijón (Ispanija), Velenje (Slovėnija), Goteborgas (Švedija) ir Helsinkis (Suomija); kiekviename šių miestų yra koordinatorius ir vietinis tyrėjas. Be to, dalyvavo ir kiti miestai - Lomža (Lenkija), Strovolos (Kipras), Talinas (Estija) ir Ukmergė (Lietuva) kaip miestai-ekspertai.

Website
<http://www.urbact.org>

City of Malmö

Partly financed by ERDF